

UTREDNING AV ÅKERGRODA I LILLÄNGARNAS OMRÅDE I LOVISA 2018

Jere Salminen

7.9.2018

I denna rapport presenteras resultaten av en utredning av åkergroda som gjordes våren 2018 vid Lillängarnas våtmark och den närliggande havsviken i Lovisa våren 2018. Med hjälp av utredningen kompletterades materialet om naturen för delgeneralplanen för Valkom och dess närområden. Spelläten från åkergroda (*Rana arvalis*) hade konstaterats i Lillängarnas område 2016. Objektet inventerades på nytt för att få en noggrannare uppfattning om artens förekomst i området. Åkergrodan ingår i de arter som nämns i bilaga IV(a) till EU:s habitatdirektiv. Enligt 49 § i naturvårdslagen är det förbjudet att förstöra och försvaga dessa arters föröknings- och rastplatser. Arbetet har beställts av planlägnings- och arkitektbyrå vid Lovisa stad.

1 Utredningsområde och observationsplatser

Vid Lillängarnas våtmark och i den närliggande terrängen finns åtminstone två möjliga lekområden för åkergroda: Marbäcken samt den skyddade havsviken mellan Långholmsvägen och Långholmsgränd (Bild 2). På den norra sidan av planområdet finns dessutom gamla grävschakt som kunde fungera som lekplatser – vid Lillängarna bildar Marbäcken den norra gränsen för planområdet. Grodor observerades även vid ett dike vid den östra kanten av svämängen. Gölen på svämängen lämpar sig inte som lekområde för åkergrodan eftersom den vanligtvis torkar ut under sommaren.

Både Marbäcken och havsviken kantas av en tät och hög vegetation där de synligaste växtarterna består av bladvass (*Phragmites australis*) och i kanten av Lillängarna också av bredkaveldun (*Typha latifolia*). Det breda stamdiket Marbäcken, som korsar åkrarna i Räfsby, strömmar till största delen lugnt mot Lovisaviken. I närheten av dikets mynning är strömmen för kraftig för att kunna fungera som lekplats för grodor. Havsviken har muddrats åtminstone i den södra ändan. Vid dess östra strand finns en bred vasszon.

2 Metoder och tidpunkt för inventeringen

Inventeringen gjordes genom att lyssna på åkergrodans karaktäristiska spelläten. Vid observationsplatserna (Bild 2) stannade man för att lyssna på grodans läten i flera minuter. Åkergrodans läten hörs vid artens lekområde som vanligtvis är en sjö, ibland ett djupt dike och ibland en skyddad sjö- eller havsstrand. Baserat på spellätena är det möjligt att göra en grov bedömning av antalet spelande individer.

Utredningsobjekten inventerades 5.5 och 10.5. Arbetet påbörjades då spelet konstaterats börja vid Valkom träsk i Lovisa 5.5. Förläggningen av inventeringen är viktig eftersom speltiden endast pågår i några veckor (Saarikivi 2017). Utredningen påverkas även av väderförhållandena. Åkergrodorna spelar mest aktivt då temperaturen är hög med tanke på årstiden och då vinden är förhållandevis svag (Saarikivi 2017). Vid vindstilla väder eller vid svag vind är det också lättast att höra hanarnas läten. Avlyssningen gjordes vid skymningen och på natten då det vanligtvis finns mindre bakgrundsljud.

Med tanke på vädret var förhållandena förhållandevis goda vid det första utredningsbesöket och goda vid det andra besöket.

- 5.5. kl 22.45–23.10, ca 5°C, vindstilla, klart
- 10.5 22.50–00.10, ca 10°C, svag vind, klart

Vid den första inventeringsrundan störde sumphönans kraftiga läten avsevärt avlyssningen av åkergrodor och området inventerades inte i den planerade omfattningen. Störande ljud förekom inte längre 10.5.

Bild 1. Utredningsområdets läge. Bakgrundskarta: Lantmäteriverkets bakgrundskartraster 1:80 000 6/2018. 3

3 Resultat

Vid inventeringen 10.5 hördes spelläten från åkergröda vid två platser längs Marbäcken (Bild 2). Vid platserna hördes endast enstaka "skall", och baserat på detta fanns det endast sammanlagt två spelande individer. År 2016 hördes ljud från åkergröda längs järnvägen i närheten av en bro över Marbäcken (Salminen 2016). Även vid denna tidpunkt hördes endast lite ljud.

Baserat på resultaten är Marbäcken ett lekområde för åkergröda och ett sådant förökningsområde som avses i 49 § i naturvårdslagen och som inte får förstöras eller försvagas. Antalet individer som förökade sig konstaterades vara väldigt knappt och av en eller annan orsak lämpar sig objektet dåligt för artens förökning. Alternativt kan det också vara så att de omgivande områdena lämpar sig dåligt för andra skeden i artens livscykel. Marbäcken är sannolikt också en övervintringsplats för den lokala åkergrödspopulationen och därför också en sådan rastplats som avses i naturvårdslagen. Avsnitt som domineras av låg vegetation och som betats av hästar och fåglar kan utgöra en alltför oskyddad livsmiljö för arten och till vissa delar kan ängarna tidvis vara för torra.

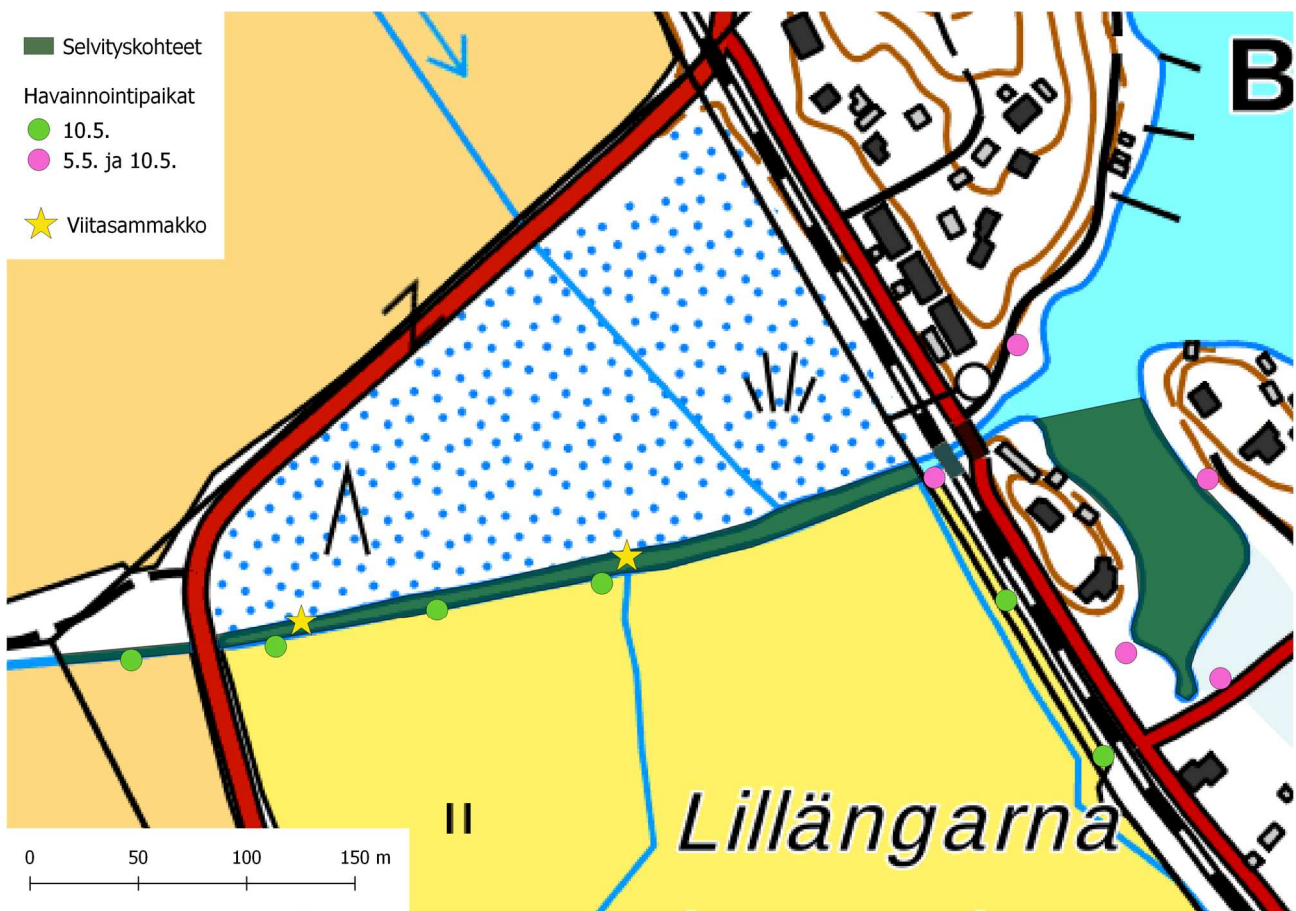

Bild 2. Utredningsobjekt, observationsplatser och observationer av åkergröda. Bakgrundskarta: Lantmäteriverkets grundkartraster 6/2018.

Bild 3. 3 Avgränsning av åkergradans föröknings- och rastområde Bakgrundsbild: Lantmäteriverkets ortoflygbild 6/2016.

Enligt de nya anvisningarna för definiering av föröknings- och rastplatser för arter som ingår i bilaga IV till habitatdirektivet omfattar åkergradans rastplatser förutom övervintringsplatser även dagsrastplatser för unga och vuxna grador (Saarikivi 2017). I Lillängarnas område bildar ängarna, de diken som kantar och korsar området, buskage och trädbevuxna öar en helhet som avgränsas av vägar och en järnväg. I området torde även ingå dagsrastplatser som är kopplade till lekområdet. Föröknings- och rastområdet skulle således vara enklast att avgränsa så att det omfattar hela detta område. Å andra sidan verkar endast en väldigt liten population av åkergrada leva i Lillängarnas område, och av denna orsak förekommer arten i praktiken inte i en del av ängsområdet i något skede av artens livscykel. På grund av den lilla populationen föreslås en mindre avgränsning av området i rapporten. Den mindre avgränsningen omfattar ett område där vegetationen är mer högväxt och där det ställvis förekommer buskage och träd. (Bild 3). Som västlig gräns definieras Gamla Valkomvägen, och på dess västra sida är Marbäcken smalare än på den östra sidan och längs diket finns mindre skyddad livsmiljö som lämpar sig för arten.

Källor

Saarikivi, J. 2017: *Viitasammakko (Rana arvalis Nilsson, 1842)*. I publikationen: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.), *Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt*, s. 90–96. Suomen ympäristö 1/2017.

Salminen, J. 2016: *Utredning av åkergrada i delgeneralplaneområdet för Gråberg, Räfsby, Köpbacka och Valkom och den angränsande skärgården i Lovisa 2016*.